

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

SPRENDIMAS

DĖL ATSIŠAKYMO NAGRINĖTI PRAŠYMĄ NR. 1A-110/2021

2022 m. sausio 12 d. Nr. KT4-A-S4/2022

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Giedrės Lastauskienės, Vytauto Mizaro, Algio Norkūno, Daivos Petrylaitės, Janinos Stripeikienės,

sekretoriaujant Vaivai Matuizaitei,

Konstitucinio Teismo tvarkomajame posėdyje apsvaustė pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-110/2021.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

1. Pareiškėjas prašo pripažinti, kad:

– „Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme (2019 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. XIII-2274 redakcija), jo 12 str. 2 dalyje (2019 m. birželio 27 d. įstatymo Nr. XIII-2274 redakcija) tose apimtyse, kiek valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims (įskaitant valstybės pareigūnus) nenustato draudimo atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims ir ginti kitų asmenų su tarnyba ar artimaisiais giminaičiais nesusijusių interesų kitose institucijoje ar įstaigoje, kai jie patys su atstovaujama dalyku yra asmeniškai tiesiogiai susiję, taip pat nenustato draudimo savo veikloje naudoti kūrinius, kurių kūrime dalyvavo ir pats valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo, o, vykdant tarnybines pareigas, tokius kūrinius dar ir naudoti tiriamųjų atžvilgiu valstybės institucijos ar pareigūno vardu, taip pat tokius kūrinius naudoti savo tvirtinamuose teisės aktuose, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintiems konstituciniams teisinės valstybės, atsakingo valdymo principams, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 3 daliai“;

– „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnis (2016 m. birželio 29 d. įstatymo Nr. XII-2534 redakcija su vėlesniais atitinkamų straipsnio dalių pakeitimais ir papildymais 2018 m. balandžio 26 d. įstatymų Nr. XIII-1133 ir 2018 m. birželio 29 d. įstatymu Nr. XIII-1368)

tose apimtyse, kiek jame nenustatyti Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus atskaitingumas ikiteismine tvarka, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintiems konstituciniams teisinėms valstybės, atsakingo valdymo principams, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 daliai, 3 daliai“.

2. Iš pareiškėjo prašymo ir jo priedų matyti, kad pareiškėjas savo konstitucinių teisių pažeidimą sieja su Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau – VTEK) 2020 m. kovo 13 d. raštu (toliau – Raštas), kuriame, įvertinus pareiškėjo pranešime nurodytas aplinkybes dėl tam tikrų Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus (toliau – Kontrolierius), Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Terminologijos pakomisės narių veiksmų, konstatuota, kad pareiškėjo pateikti duomenys nesuteikia pakankamo teisinio pagrindo pradėti ir atlikti tyrimą dėl galimų Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų pažeidimų.

Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. birželio 23 d. sprendimu atmetė pareiškėjo skundą, kuriuo jis prašė panaikinti Raštą ir įpareigoti VTEK išnagrinėti jo pranešime nurodytas aplinkybes įstatymų nustatyta tvarka. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2021 m. gegužės 26 d. nutartimi pareiškėjo apeliacinį skundą atmetė ir Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. birželio 23 d. sprendimą paliko nepakeistą.

3. Pareiškėjo prašymas Konstituciniam Teismui pateiktas 2021 m. rugsėjo 22 d.

4. 2021 m. lapkričio 4 d. Konstituciniame Teisme gautas papildomas pareiškėjo prašymas, kuriuo prašoma prie jo prašymo Konstituciniam Teismui pridėti papildomus dokumentus.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

5. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 21 d. redakcija) kiekvienas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu priimtas sprendimas pažeidė šio asmens konstitucines teises ar laisves ir šis asmuo išnaudojo visas teisinės gynybos priemones.

6. Kaip minėta, pareiškėjas, be kita ko, abejoja Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (2019 m. birželio 27 d. redakcija) (toliau – VPIDĮ) 12 straipsnio 2 dalies atitiktimi Konstitucijai.

6.1. VPIDĮ 12 straipsnio „Teisės atstovauti apribojimai“ 2 dalyje nustatyta: „Valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo neturi teisės atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims ir ginti jų interesų institucijoje ar įstaigoje, kurioje jis dirba, o jei įstaiga, kurioje jis dirba, priklauso įstaigų sistemai, – bet kurioje tos įstaigų sistemos įstaigoje.“

Pareiškėjas prašo ištirti šio teisinio reguliavimo atitiktį Konstitucijai tiek, kiek juo, pasak pareiškėjo, valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims (įskaitant valstybės pareigūnus)

nenustatytas draudimas atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims ir ginti kitų asmenų su tarnyba ar artimaisiais giminaičiais nesusijusių interesų kitose institucijoje ar įstaigoje, kai jie patys su atstovaujama dalyku yra asmeniškai tiesiogiai susiję, taip pat nenustatytas draudimas savo veikloje naudotis kūriniais, kuriuos kuriant dalyvavo ir pats valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo, o, vykdant tarnybines pareigas, tokius kūrinius dar ir naudoti tiriamųjų atžvilgiu valstybės institucijos ar pareigūno vardu, taip pat tokius kūrinius naudoti savo tvirtinamuose teisės aktuose.

6.2. Pažymėtina, kad nors pareiškėjas nurodo, jog jis prašo ištirti VPIDĮ 12 straipsnio 2 dalies tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijai, iš pareiškėjo prašyme nurodytos apimties, kuria jis ginčija VPIDĮ 12 straipsnio 2 dalyje įtvirtinto teisinio reguliavimo atitiktį Konstitucijai, taip pat iš jo pateiktų argumentų dėl šio teisinio reguliavimo konstitucingumo visumos matyti, kad pareiškėjas nesutinka su pagal jo skundus priimtuose teismų sprendimuose pateiktu jo nurodytų aplinkybių dėl tam tikrų asmenų veiksmų suderinamumo su VPIDĮ reikalavimais vertinimu šio įstatymo 12 straipsnio 2 dalies nuostatų požiūriu.

Taigi konstatuotina, kad pareiškėjas iš esmės nesutinka su Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. birželio 23 d. sprendime ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. gegužės 26 d. nutartyje išdėstytu bylos aplinkybių teisiniu vertinimu ir su šių teismų padarytomis išvadomis, kad VTEK tinkamai įvertino pareiškėjo nurodytas aplinkybes dėl VPIDĮ nuostatų pažeidimo ir pagrįstai atsisakė atlikti tyrimą dėl galimų VPIDĮ nuostatų pažeidimo. Vadinas, pareiškėjas kelia VPIDĮ nuostatų taikymo praktikoje, o ne šių nuostatų atitikties Konstitucijai klausimą.

6.3. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją jis neturi įgaliojimų peržiūrėti teismų išnagrinėtų bylų ir panaikinti (pakeisti) teismų sprendimų (*inter alia* 2019 m. lapkričio 12 d. sprendimas Nr. KT45-A-S32/2019, 2020 m. vasario 5 d. sprendimas Nr. KT21-A-S21/2020, 2020 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. KT84-A-S79/2020); pagal Konstituciją Konstitucinis Teismas taip pat nesprendžia teisės aktų taikymo klausimų (*inter alia* 2020 m. lapkričio 6 d. sprendimas Nr. KT188-A-S173/2020, 2021 m. birželio 3 d. sprendimas Nr. KT89-A-S81/2021); teisės taikymo klausimus sprendžia institucija, turinti įgaliojimus taikyti teisės aktus; įstatymų leidėjo neišspręsti teisės taikymo klausimai yra teismų praktikos dalykas (*inter alia* 2020 m. balandžio 29 d. sprendimas Nr. KT80-A-S75/2020, 2021 m. liepos 1 d. sprendimas Nr. KT121-A-S112/2021). Prašymai išspręsti tokius klausimus yra nežinybingi Konstituciniam Teismui.

6.4. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 2 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą, jeigu jo nagrinėjimas yra nežinybingas Konstituciniam Teismui.

7. Pareiškėjas taip pat abejoja Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio „Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius“ (su 2018 m. birželio 29 d. pakeitimais) (toliau – MSĮ 17 straipsnis) atitiktimi Konstitucijai.

Pareiškėjas prašo ištirti šio teisinio reguliavimo atitiktį Konstitucijai tiek, kiek juo, pasak pareiškėjo, nenustatytas Kontrolieriaus atskaitingumas ikiteismine tvarka.

7.1. Pareiškėjas, atsižvelgdamas į oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatas, susijusias, be kita ko, su vieša demokratine valstybės pareigūnų veiklos kontrole ir atsakomybe visuomenei, taip pat priesaikos Lietuvos valstybei institutu, savo prašymą ištirti MSĮ 17 straipsnio atitiktį Konstitucijai iš esmės grindžia tuo, kad, pasak pareiškėjo, Kontrolierius, kuriam suteikti itin platūs įgaliojimai, palyginti su įgaliojimais, suteiktais kitiems Lietuvos Respublikos Seimo skiriamams kontrolieriams, yra nekontroliuojamas, jo, kaip valstybės pareigūno, nesaisto priesaika Lietuvos valstybei (tuo tarpu kiti kontrolieriai prisiekia). Pareiškėjo nuomone, MSĮ 17 straipsnyje turėtų būti įtvirtintos nuostatos dėl Kontrolieriaus atskaitomybės (Kontrolieriaus priesaika Lietuvos valstybei ir atitinkamai jo atsakomybė sulaužius priesaiką), taip pat galimybė asmenims paduoti skundus dėl Kontrolieriaus veiklos subjektui, kuriam pastarasis yra atskaitingas (kaip nurodoma prašyme – galimybė skųsti jo veiklą ikiteismine tvarka). Pareiškėjas nurodo, kad šiuo atveju jo teisės galimai pažeidusio Kontrolieriaus veiklos nėra galimybės skųsti jokia ikiteismine tvarka (teismine tvarka ginamos tik konkrečios teisės ir teisėti interesai). Be to, jam nenustatyta pareiga prisiekti, dėl to jis negali priesaikos sulaužyti ir taip sudarytos prielaidos išvengti su priesaika susijusios atsakomybės.

7.2. Pažymėtina, kad dėl pareiškėjo priimtuose Vilniaus apygardos administracinio teismo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimuose buvo sprendžiamas klausimas dėl Rašto, kuriame VTEK konstatavo, kad pareiškėjo pateikti duomenys nesuteikia pakankamo teisinio pagrindo pradėti ir atlikti tyrimą dėl galimų VPIDĮ nuostatų pažeidimų. Taigi pareiškėjo ginčijamas MSĮ 17 straipsnis jo nurodytais aspektais nebuvo taikytas priimant pareiškėjo teisės galimai pažeidžiantį sprendimą, kuriuo VTEK atsisakė pradėti ir atlikti minėtą tyrimą.

Vadinasi, ginčijamo teisinio reguliavimo pagrindu dėl pareiškėjo nebuvo priimta sprendimo, kuriuo galėjo būti pažeistos pareiškėjo konstitucinės teisės ar laisvės.

7.3. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 106 straipsnio 4 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) nurodytas asmuo turi teisę kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti, ar Konstitucijai ir (ar) įstatymams neprieštarauja tik tokie Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti aktai, kurių pagrindu priimtas sprendimas galėjo pažeisti šio asmens konstitucines teises ar laisves; pagal Konstituciją minėtas asmuo neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą dėl Konstitucijos 105 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aktų, jeigu jų pagrindu nebuvo priimta tokio sprendimo (*inter alia* 2020 m. balandžio 8 d. sprendimas Nr. KT70-A-S65/2020, 2020 m. liepos 29 d. sprendimas Nr. KT134-A-S124/2020, 2021 m. kovo 4 d.

sprendimas Nr. KT38-A-S36/2021).

7.4. Konstatuotina, kad pareiškėjas neturi teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą su prašymu ištirti MSĮ 17 straipsnio tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijai.

7.5. Pagal Konstitucinio Teismo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies 1 punktą Konstitucinis Teismas savo sprendimu atsisako nagrinėti prašymą ištirti teisės akto atitiktį Konstitucijai, jeigu prašymas paduotas institucijos ar asmens, neturinčių teisės kreiptis į Konstitucinį Teismą.

8. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad yra pagrindas atsisakyti priimti nagrinėti pareiškėjo prašymą.

9. Pažymėtina, kad, atsisakius nagrinėti pareiškėjo prašymą ištirti VPIDĮ ir Mokslo ir studijų įstatymo nuostatų tiek, kiek nurodyta, atitiktį Konstitucijai, nėra pagrindo svarstyti ir Konstituciniame Teisme 2021 m. lapkričio 4 d. gauto papildomo pareiškėjo prašymo.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 22 straipsnio 3, 4 dalimis, 25 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 28 straipsniu, 69 straipsnio 1 dalies 1, 2 punktais, 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nusprendžia:

Atsisakyti nagrinėti pareiškėjo [duomenys neskelbiami] prašymą Nr. 1A-110/2021.

Šis Konstitucinio Teismo sprendimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Giedrė Lastauskienė

Vytautas Mizaras

Algis Norkūnas

Daiva Petrylaitė

Janina Stripeikienė